

Depurar l'ISBN

El gran nombre d'errades i la castellanització d'alguns noms de la separata *Llibres en català en venda 1993*, de l'ISBN, causa malestar en el món de l'edició en català.

Hi deu haver una mena de maledicció. Les anteriors edicions del *Catàleg de llibres en català* (elaborades per la Generalitat de Catalunya) ja foren un desastre i en aquest cas sembla que s'ha volgut batre el rècord. I ho han aconseguit. És una separata feta amb falta de respecte i de la mínima professionalitat. Per tant, es converteix en una eina de poca utilitat, per culpa de la manca de garanties que dóna”.

En aquests termes es manifestava Xavier Folch, director literari d'Empúries, després d'haver llegit l'article "El Ministeri de Cultura espanyolitzava el llibre català" (vegeu EL TEMPS, núm. 494). L'article en qüestió revela la gran quantitat d'errades i la castellanització de noms i abreviatures que conté la separata editada per l'ISBN, dels llibres en català en venda de l'any 1993. L'article i una consulta més acurada de la separata per part dels editors ha fet que aquests coincideixin a titllar-la de despropòsit. Si, per una banda, els editors no dubten a qualificar l'edició de la separata com a iniciativa positiva, per altra banda, el nombre d'errades i la castellanització dels noms els treu de polleguera. Jaume Vallcorba —editor de Quaderns Crema—, arrossegant una càrrega d'excepcionalisme, ho veu així: "Aquest tipus de volums sempre són útils i ja era hora que ho fessin. Ara, s'han de fer bé. I no es fan bé, més que per mala fe, per pura incompetència. Però em sembla que això no té solució, almenys jo no la tinc, depassa el meu abast. Tanmateix, l'elevat nombre d'errors és un escàndol absolut i la castellanització de noms com el de Ramon Llull és una cretinada". Carles-Jordi Guardiola, de la Magrana, creu que en l'elaboració de la separata hi ha hagut "desídia i deixadesa", i Oriol Izquierdo, director literari de Proa, creu que tenint en compte l'abast dels errors, s'hauria de retirar l'edició, "que el trinxin i el facin de nou", diu.

Una primera edició desqualificada. Les errades de la separata ja es pro-

dueixen en la introducció. Perquè el volum del 1993 no és el primer que edita l'agència ISBN, sinó el segon. L'abril d'aquest any van editar una primera separata corresponent a l'any 1992. Poca gent la coneix, ja que tot just va sortir, l'Associació d'Editors en Llengua Catalana la va desqualificar.

"El 1991 —explica Ramon Bastardes, president de l'Associació—, vam iniciar gestions, juntament amb la Generalitat, per aconseguir la informació de l'ISBN amb la finalitat d'elaborar el que avui es coneix com a Informe Cuyàs. En aquell moment Francisco Ibáñez era el director general del Llibro y Bibliotecas. Ho va entendre molt bé i ens va donar autorització per fer ús del CD-Room de l'ISBN de l'any 1990. Analitzant aquesta informació ja vam detectar abundoses anomalies. Després d'aquest primer pas, vam plantejar a la Dirección General del Libro l'edició anual d'una separata que englobés els llibres en català. La proposta fou ben acollida". I d'aquests contactes sorgeix la primera separata, *Llibres en català en venda. Agencia española ISBN. 1992*.

El funcionament de l'agència ISBN és el següent: per editar un llibre es necessita tenir un nombre de registre de l'ISBN. Per tal d'aconseguir-lo, l'editor el demana i ha d'omplir una fitxa amb tota una sèrie de dades. Aquestes s'introdueixen a la base de dades de l'ISBN. Periòdicament aquestes fitxes s'han de tornar a revisar perquè l'ISBN envia a la Generalitat les llistes de totes les obres publicades. La Generalitat i l'Associació les distribueix a les editorials. Aquestes han de marcar els canvis i fer les correccions pertinents, omplint noves fitxes, que es retornen a l'ISBN.

"En aquest primer volum —diu Ramon Bastardes— hi havia uns defectes importants. Les correccions que van fer Enciclopèdia Catalana, La Galera i Edicions 62 (tres de les editorials catalanes més importants) no es van incloure en el catàleg, ja que hi van enviar les correccions en disquets informàtics, en comptes de

les llistes, i a Madrid hi trobaven dificultats. Unes dificultats que no van aclarir mai. A l'Associació no ens van fer cap consulta. Atesa la no inclusió de les correccions d'aquestes editorials, i també per altres aspectes, no vam recomanar el producte als editors, alhora que vam fer arribar les nostres queixes a l'oficina de l'ISBN".

Maria Iribarren, cap de servei de l'agència ISBN, dóna la seva versió d'aquest episodi: "Vam trucar moltes vegades aquestes dues editorials —per activa i per passiva—, ja que no podíem llegir la informació dels disquets. La informació estava ordenada d'una manera que nosaltres no coneixíem i a la pantalla ens sortien coses rares. Els vam demanar que ens enviessin altra vegada les correccions, o per fitxes o en un llistat en paper, però no ens les van donar. Com que no podíem demorar més l'edició de la separata, vam optar per treure-la sense fer les correccions d'aquestes editorials".

Després del fracàs de la primera separata i del mal humor de l'Associació, aquesta entitat va aconseguir que el Centro del Libro i de la Lectura —organisme que "coordina i promou la separata", segons diu la introducció— prengués una sèrie de compromisos amb vista al volum del 93. "Per exemple —explica Bastardes— es van comprometre a introduir l'entrada: "Ramon Llull (veure Raimundo Lulio, beato)". Era un mal menor, però ni tan sols això han aconseguit. També ens van assegurar que introduirien la "ç" i no ho han fet tampoc".

Per Ramon Bastardes hi ha dos tipus de problemes. Ell no nega la voluntat política del Ministeri perquè el tema millori, el problema són els funcionaris: "Amb l'equip polític hi ha una actitud dialogant, una bona voluntat de col·laboració, però el problema es troba en la intervenció de l'equip tècnic, que continua reproduint les mateixes rutines, que s'arrosseguen des de l'època franquista". Un segon problema que destaca Bastardes són els criteris bibliogràfics que utilitza l'ISBN,

Esquerra, Ramon Bastardes. La primera separata (dalt, volum de color blanc) es va editar l'abril de 1993.

fent referència a la castellanització d'alguns noms: "Raimundo Lulio en l'edició de llibres en català encara fa més mal als ulls!"

El perquè de tants errors. El problema del gran nombre d'incorreccions detectades en el volum és degut a diversos motius. Bastardes i d'altres editors ja han esmentat la deixadesa o rutines de l'equip tècnic de l'ISBN. Però una quantitat important d'equivocacions es produeixen perquè la fitxa tipus que envia l'ISBN a les editorials és incompleta. Maria Iribarren reconeix que la fitxa és inadequada, i explica que a partir del mes de gener s'enviarà als editors una nova fitxa. També ha explicat a EL TEMPS que canviaran el programa informàtic a partir de l'any vinent.

Segons Maria Tena, directora del Centre del Libro i la Lectura, les incorreccions són degudes, en un primer estadi, als errors mecanogràfics, "lògics si tenim en compte que la base de dades ISBN té més de 600.000 registres". Però, just després, afageix: "La immensa majoria d'errors provenen de les fitxes que envien les mateixes editorials. Aquestes fitxes no sempre són omplertes per personal expert en qüestions lingüístiques, altres vegades no es llegeixen les instruccions i d'altres,

senzillament, s'omplen descuradament". Els editors, tanmateix, afirmen que les correccions que ells fan sovint no són introduïdes i moltes continuen sortint equivocades.

Ramon Bastardes creu que una part de culpa sí que és dels editors, "envien les fitxes incompletes i no ho fan quan correspon". Per això, com a president de l'Associació, proposa que totes les dades estiguin centralitzades a la Cambra del Llibre, que sigui aquest organisme el que empaiti les editorials perquè donin tota la informació, que sigui correcta i que, des de la Cambra, s'envii a l'ISBN. "Si més no d'aquesta manera podríem cobrir les nostres responsabilitats."

La castellanització és cosa de la Biblioteca Nacional. Ramon Bastardes, però, també assegura que les errades no justifiquen la castellanització d'alguns noms. Maria Tena en aquesta qüestió es treu responsabilitats de sobre: "Els criteris que seguim a l'hora de catalogar són els que estableix la Biblioteca Nacional de Espanya, que procedeixen de les normes ISBD (International Standard Bibliographic Description)". "Aquestes normes —continua Tena—, que a Espanya es denominen Reglas de Catalogación, ja les vam discutir amb Magda Oliver (de-

legada del Llibre de la Generalitat de Catalunya), però és un tema que m'excedeix. Ara, veient el descontentament que provoquen, potser caldria parlar amb els responsables de la Biblioteca Nacional a fi que modifiquin algunes d'aquestes normes".

Maria Tena ressalta: "No ens hauríem de quedar en l'anècdota, ja que el més important és que s'edita el volum, que hi ha una bona col·laboració amb la Generalitat i que la voluntat és d'anar millorant en cada edició. I, per descomptat, no hi ha cap motiu ideològic".

Ramon Bastardes creu que no es tracta d'un "pla que tendeix a accelerar la castellanització de la llengua i la cultura catalana", ni tampoc que és una "provocació": "L'ISBN és un monstre que s'ha de transformar. Hi ha d'haver unes directrius polítiques que s'apliquin, amb diners sobre la taula per fer-ho costi el que costi. No pot ser que diguin que els comentaris surten en castellà per un 'problema informàtic'; en l'edició en català, aquesta ha de ser la llengua vehicular. Ni tampoc que les entitats oficials hagin de sortir en castellà per causa de les Reglas de Catalogación. Jo crec que la separata ha millorat una mica i espero que millorarà. A la llarga ho aconseguirem."

Montse Serra